

editorial

„Bună. Ce faci?”
„Mulțumesc, bine!”

„Hello! How are you?”
„Good, thanks!”

Conf. univ. dr. RAUL FELIX HODOȘ
Redactor-șef

Or, mai bine, la ce te gândești? În fiecare zi, aplicația Facebook întreabă același lucru și sute de milioane de oameni, participanți ai uneia dintre cele mai mari rețele prelucrătoare de date cu caracter personal, îi răspund. Alte sute de milioane de oameni și alte câteva sute de milioane de boți analizează ce răspunsuri s-au dat cu conținuturi noi de date cu caracter personal. Este un mecanism ce o dată pornit nu are cum să mai fie oprit, o fabrică de date personale ce produce pe stoc, pe termen nelimitat, dar cu acces deschis tuturor celor interesați.

Identitatea noastră electronică este acolo, în cloud, la Facebook a.k.a. Meta, la Google a.k.a. Alphabet și la alte și alte procesatoare de date. Avem ceva de ascuns? Nu, suntem persoane deschise, libere și lipsite de inhibiții. Check-in pe aeroport, la restaurant sau la proteste în Piața Victoriei, selfie-uri cu actori, politicieni, cu prieteni și nu în cele din urmă cu inelul de logodnă și un „da” prelungit. Toate comportamentele noastre, toate preferințele noastre, interesele, legăturile sociale, tristețile și fericirile noastre sunt online. Sunt și psiho-sociologii internetului tot acolo. Ei știu ce ne dorim pentru că noi le spunem și tot ei știu ce ne vom dori, pentru că ne vor spune. Reclamele țintite, rezultatele așteptate și cuvintele frumoase ne fac să revenim iar și iar în același punct până scopul este atins și ne vom comanda online produsul pe care *credem* că ni-l dorim, vom urmări persoanele pe care *credem* că le admirăm, vom vota partidul în care *credem* și despre care *credem* că va susține interesele noastre și vom prelua ideile altora pe care *credem* că le avem și noi.

Ce fac? Mulțumesc, bine. Este suficient un astfel de răspuns? „*Homo sum: humani nil a me alienum puto*” spunea Terențiu. Suntem toți împreună, gândim la fel, acționăm la fel și aproape identic ne dezvăluim datele cu caracter personal, dar lumea așa cum o știam s-a schimbat. Uitarea este omenească, dar nu și în mediul online, iar analiza datelor nici

măcar nu mai aparține oamenilor, ci unor boți care ne livrează direct rezultate. Acționăm ca atare, știm că greșim și, totuși, nu ne oprim. Astfel că răspunsul nostru nu se limitează la un „mulțumesc, bine”, ci devine complet printr-o serie de alte informații pe care le adăugăm pe diverse canale de comunicare. Consecința este transformarea în ființe mixte, parte a Metaverse-ului domnului Zuckerberg, care nu-și mai aparțin sieși, ci care sunt ale mediului din care nu pot evada. Dacă toate sunt acolo, până la urmă întrebarea corectă ar fi legată de rostul unui astfel de demers.

Așa încât, oricare ar fi răspunsul, cel adecvat situației în care ne aflăm este unul singur. „Mulțumesc, bine”.

studii și cercetări

Impactul inteligenței artificiale în prelucrarea datelor cu caracter personal

The Impact of Artificial Intelligence in the Processing of Personal Data

GABRIEL NIȚĂ

Centrul de Cercetări DATIA, Universitatea
„1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

□ Rezumat

Inteligența artificială a devenit unul dintre cele mai puternice motoare de transformări sociale: schimbă economia, influențează politica și remodelează viețile și interacțiunile cetățenilor. În legătură cu inteligența artificială, au apărut deja o serie de probleme etice și juridice concrete în diferite domenii, cum ar fi răspunderea civilă, asigurări, protecția datelor, securitate, contracte și criminalitate. Securitatea datelor joacă un rol major în relația dintre inteligența artificială și lege, deoarece multe aplicații de inteligență artificială implică prelucrarea masivă a datelor cu caracter personal, inclusiv direcționarea și tratarea personalizată a persoanelor pe baza acestor date. Pornind de la rolul central pe care îl au acum sistemele de inteligență artificială, inovațiile introduse de reglementarea europeană privind prelucrarea datelor cu caracter personal trebuie să găsească un echilibru capabil să satisfacă simultan nevoile de dezvoltare ale pieței digitale și protecția datelor cu caracter personal.

Cuvinte-cheie: *Inteligența artificială, prelucrarea datelor cu caracter personal, GDPR, Big Data.*

□ Abstract

Artificial intelligence has become one of the most powerful engines of social transformation: it changes the economy, influences politics and reshapes the lives and interactions of citizens. In connection with artificial intelligence, a number of concrete ethical and legal issues have already emerged in various areas, such as civil liability, insurance, data protection, security, contracts and crime. Data security plays a major role in the relationship between artificial intelligence and the law, as many artificial intelligence applications involve the massive processing of personal data, including the targeting and personalized treatment of individuals based on this data. Starting from the central role that artificial intelligence systems now play, the innovations

introduced by European regulation on the processing of personal data must find a balance capable of simultaneously meeting the development needs of the digital market and the protection of personal data.

Keywords: Artificial Intelligence, processing of personal data, GDPR, Big Data.

Context

Ne aflăm în plină efervescentă digitală, o epocă a Big Data¹ și Internet of Things (IoT)² ale cărei efecte sociale, economice și politice influențează viața fiecărui individ. *Inteligența artificială* și sistemele care folosesc *Machine Learning*³ (ML) și *Deep Learning*⁴ (DL) joacă un rol tot mai important și, chiar dacă ne aflăm la începuturile explorării funcționalităților acestora, există certitudinea că aceste tehnologii sunt componente indispensabile ale viitorului.

Se vorbește din ce în ce mai mult despre „*a patra revoluție industrială*”⁵, așa cum a fost numită revoluția digitală, în timp ce alții o denumesc pur și simplu „*industria 4.0*”. Locul principal este ocupat de inteligența artificială, roboți și IoT.

Pentru a-și implementa obiectivele, sistemele de inteligență artificială vehiculează fluxuri enorme de date, implicit date cu caracter personal. Sistemele care folosesc inteligență artificială se pot baza exclusiv pe software-uri, acționând în lumea virtuală (de exemplu, asistenți vocali, software de analiză a imaginii, motoare de căutare, sisteme de recunoaștere vocală și facială), sau inteligența artificială poate fi încorporată în dispozitivele hardware (cum ar fi roboți avansați, vehicule autonome, drone sau aplicații pentru IoT), necesitând permanent date pentru îmbunătățirea performanțelor⁶.

Conceptual, inteligența artificială are diferite dificultăți în „dialogarea” cu diferitele reglementări cu care se confruntă (referindu-ne inclusiv la interferențele cu respectarea GDPR), deoarece introduce un caz în peisajul de reglementare care nu a fost prezent înainte și care trebuie interpretat în lumina și în conformitate cu dispozițiile de referință.

---

¹ Termenul se referă la seturi mari de date din surse mixte.

² Agenția Uniunii Europene pentru Securitate Cibernetică (ENISA), definește conceptul ca fiind „*un ecosistem cibernetic-fizic de senzori și actuatori interconectați, care permit luarea deciziilor inteligente*” – <https://www.enisa.europa.eu/topics/iot-and-smart-infrastructures/iot>.

³ Ramură a Inteligenței Artificiale – „*Domeniu care se ocupă cu modul de a construi programe de calculator care se îmbunătățesc automat în baza experienței proprii acumulate*” – potrivit T. Mitchell, *Machine Learning*, New York: McGraw-Hill Education, 1997. Exemple: motoare de căutare (Google, YouTube, Spotify, Siri – Apple, Alexa – Amazon, Cortana – Microsoft), filtrarea mesajelor nesolicitate, analiza pieței de valori, diagnosticarea medicală etc.

⁴ Subcategorie de algoritmi ML, folosește tehnica „*rețelelor neuronale profunde*”, având multiple straturi de „*noduri de calcul*” (eng. computational nodes) care lucrează împreună pentru a analiza și prelucra datele existente și a livra rezultatul final sub forma unei predicții. Exemple: recunoașterea facială, sinteza vocală, crearea de fotografii realiste ale oamenilor (folosind un set de fotografii, algoritmul creează noi fețe, practic inventându-le), AlphaGO (care a învins cel mai bun jucător uman la GO), etc.

⁵ Concept introdus de K. Schwab în lucrarea *The Fourth Industrial Revolution* (2016).

⁶ Comunicarea Comisiei Europene către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – *Inteligența artificială pentru Europa*, COM(2018)237, Bruxelles, 25 aprilie 2018.

În ianuarie 2018, CEO-ul Google, Sundar Pichai, a făcut o declarație puternică susținând că inteligența artificială va schimba umanitatea. *„Inteligența artificială va avea un impact mai mare asupra lumii decât unele dintre cele mai omniprezente inovații din istorie. Inteligența artificială este unul dintre cele mai importante lucruri la care umanitatea lucrează. Este mai profund decât, nu știu, electricitate sau foc”*⁷.

Luând în considerare și evaluarea lui Stephen Hawking, potrivit căreia *„inteligența artificială va fi cel mai bun sau cel mai rău lucru care se va întâmpla vreodată omenirii”*, numai printr-o utilizare a tehnologiei în slujba drepturilor și nu invers, am putea obține cele mai optimiste dintre aceste preziceri.

Așadar, dezvoltarea fără precedent a tehnologiilor de inteligență artificială și a tot mai multor servicii care îi sunt asociate oferă în prezent mari posibilități și incontestabile avantaje, însă utilizarea acestor instrumente prezintă numeroase provocări, în special pentru protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Plecând de la rolul central pe care îl joacă acum sistemele de inteligență artificială, această contribuție analizează inovațiile introduse de *Regulamentul european privind prelucrarea datelor cu caracter personal 2016/679*, în căutarea unui echilibru care să poată satisface simultan nevoile de dezvoltare ale pieței în mediul online și protecția datelor cu caracter personal.

Inteligența artificială, Big Data și GDPR

Inteligența artificială este un concept foarte dificil de definit, datorită ritmului său accelerat de dezvoltare, precum și datorită numeroaselor sale forme de existență. Probabil că încercarea definirii noțiunii de inteligență artificială din perspectivă juridică poate fi forțată, prin prisma caracterului extrem de tehnic și faptului că aparține disciplinei informaticii, un cadru normativ fiind totuși imperios necesar în gestionarea eventualelor riscuri rezultate în urma utilizării unor astfel de sisteme.

Definiția cea mai des acceptată a inteligenței artificiale a fost dată în 1955 de omul de știință John McCarthy: *„este vorba de inteligență artificială atunci când o mașină se comportă într-un mod care ar putea fi considerat inteligent, dacă ar fi vorba de un om”*. Principalele abilități inteligente umane pe care trebuie să le dovedească un sistem de inteligență artificială sunt: capacitatea de a raționa; abilitatea de a descoperi sensul într-o situație dată; abilitatea de a generaliza, plecând de la un caz particular; capacitatea de a învăța din experiențe anterioare.

National Artificial Intelligence Act of USA, adoptat în cursul anului 2020, definește inteligența artificială ca fiind *„sistem automatizat care poate, în baza unui set de obiective predefinite de ființa umană, să emită predicții, recomandări sau decizii ce pot influența realitatea obiectivă sau cea virtuală”*.

În accepțiunea Parlamentului European, inteligența artificială reprezintă *„capacitatea unei mașini de a imita funcții umane, cum ar fi raționamentul, învățarea, planificarea și creativitatea”*. Cea mai elaborată definiție a inteligenței artificiale a fost oferită de Grupul de experți la nivel înalt privind inteligența artificială, înființat de Comisia Europeană, conform căreia *„sistemele de inteligență artificială sunt sisteme software (și posibil hardware) proiectate de ființe umane care, având în vedere un obiectiv complex, acționează în dimensiunea fizică sau digitală prin perceperea mediului înconjurător prin*

---

⁷ <https://www.cnn.com/2018/02/01/google-ceo-sundar-pichai-ai-is-more-important-than-fire-electricity.html>.

achiziția de date, interpretarea datelor structurate sau nestructurate colectate, raționarea cunoștințelor sau procesarea informațiilor derivate din aceste date și hotărârea cea mai bună sau cea mai bună acțiune de luat pentru a atinge scopul dat”.

Big Data se referă la volume de date colectate atât de mari și de complexe încât este nevoie de noi tehnologii, cum ar fi inteligența artificială pentru a le procesa. Termenul se identifică cu o cantitate mare de date dificil de gestionat cu tehnici standard, datorită caracteristicilor lor particulare, așa numitele *trei V-uri: volum imens, viteză mare și mare varietate*. Din punct de vedere social și juridic, ceea ce este mai relevant în seturile de date foarte mari și care le face „big data” din punct de vedere funcțional, este posibilitatea de a utiliza aceste seturi de date pentru analiză, adică pentru a descoperi corelații și a efectua predicții, folosind adesea tehnici de inteligență artificială.

Relația dintre inteligența artificială și Big Data este bidirecțională: pe de o parte, inteligența artificială, prin învățarea automată, are nevoie de un volum imens de date (inclusiv date cu caracter personal) în scopul adoptării deciziilor, iar, pe de altă parte, operatorii de date folosesc tehnici de inteligență artificială pentru a sintetiza informații din seturi de date imense.

Dezvoltarea inteligenței artificiale și convergența acesteia cu Big Data poate conduce și la riscuri grave pentru indivizi, grupuri și societate în ansamblu. Datorită creșterii masive a sistemelor digitale în rețea și a noilor posibilități de prelucrare a unor cantități foarte mari de date, datele cu caracter personal sunt expuse unor riscuri mult mai mari în era digitală decât înainte.

Întrucât inteligența artificială și Big Data își ating obiectivele generale prin procesarea unor cantități mari de date cu caracter personal, există o coliziune cu toate principiile fundamentale de protecție a datelor care sunt stabilite în Regulamentul general european privind protecția datelor.

Mulți susțin că GDPR ar fi incompatibil cu inteligența artificială și Big Data, dat fiind că Regulamentul UE se bazează pe principii precum limitarea scopului, minimizarea datelor, tratamentul special al „datelor sensibile”, limitarea deciziilor automate, UE fiind astfel forțată să abandoneze aplicarea GDPR. Pe de altă parte, există opinii conform cărora este posibilă implementarea unei interpretări a GDPR în cazul tehnologiilor ce utilizează inteligență artificială, astfel încât să se concilieze ambele nevoi: protejarea datelor subiective, pe de o parte, și dezvoltarea aplicațiilor utile, pe de altă parte.

Cadrul european în materia inteligenței artificiale

Momentul în care a existat o creștere la nivel european a atenției asupra IA a fost în 2018. Uniunea Europeană dorea, pe de o parte, să încerce să fie independentă, din punct de vedere tehnologic, de țări precum Statele Unite și China și, pe de altă parte, să mențină etica față de o tehnologie care până atunci nu a avut niciodată o guvernare politică adecvată care să stabilească reguli.

Din cauza reglementărilor slabe, Comisia Europeană a inițiat demersurile pentru facilitarea și consolidarea cooperării cu privire la IA în întreaga UE pentru a stimula competitivitatea și pentru a asigura încrederea pe baza valorilor UE. Abordările la nivel european în materia IA vizează consolidarea poziției de lider a Europei în ceea ce privește o IA centrată pe factorul uman, durabilă, sigură, favorabilă incluziunii și de încredere.

După publicarea la 25 aprilie 2018 a *Comunicării Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul*

Regiunilor – Inteligență Artificială pentru Europa (denumită Strategia europeană privind IA)⁸, și consultarea amplă a părților interesate, Grupul de experți la nivel înalt privind inteligența artificială a elaborat la 8 aprilie 2019 *Orientările pentru o inteligență artificială de încredere*⁹. Conform liniilor directoare, o IA fiabilă ar trebui să fie legitimă (să fie asigurată respectarea tuturor legilor și reglementărilor aplicabile), etică (să fie asigurată respectarea principiilor și valorilor etice) și robustă (atât din punct de vedere tehnic, cât și social).

În paralel, primul *Plan coordonat privind IA* a fost publicat în decembrie 2018, sub forma unui angajament asumat în comun cu statele membre. Obiectivele asumate în acest plan vizează maximizarea investițiilor prin intermediul unor parteneriate (presupune elaborarea unor strategii naționale în domeniul IA, un nou parteneriat public-privat în domeniul IA, un nou fond pentru extindere în domeniul IA, dezvoltarea și conectarea principalelor centre mondiale din domeniul IA), crearea unor spații europene de date (pentru ca schimbul transfrontalier de date să se poată desfășura fără întreruperi, asigurând deplina conformitate cu Regulamentul general privind protecția datelor), încurajarea talentelor, a competențelor și a învățării pe tot parcursul vieții, respectiv dezvoltarea unei IA etice și fiabile.

Deci, dacă anul 2018 poate fi amintit ca anul în care Europa a descoperit importanța politică a IA, 2020 și 2021 sunt anii în care se desființează practic, la nivel legislativ, materia IA.

Cartea albă privind IA, publicată de Comisie în anul 2020, a stabilit o viziune clară pentru IA în Europa: un ecosistem de excelență și încredere, a pus bazele propunerii de către Comisie la data de 21 aprilie 2021 a noului *Regulament privind IA*.

Scopul Regulamentului este garantarea drepturilor fundamentale ale oamenilor și în contextul evoluției tehnologice. Alegerea unui Regulament este deja cea urmărită cu GDPR, adică să ofere un corp unitar de reguli în beneficiul întregii comunități europene, evitând, pe cât posibil, diversitatea și stratificarea excesivă între diferitele state membre. Mai mult, Regulamentul vrea să completeze GDPR. Pe de altă parte, până astăzi, disciplina privind protecția datelor cu caracter personal a fost singura legislație de referință pentru întreaga lume digitală. Prin urmare, nu este surprinzător faptul că domeniile sunt neapărat interconectate, pornind de la principiul răspunderii sau răspunderii la care se face referire în art. 24 din GDPR, deși în acest document marjele de discreție ale operatorului de date sunt reduse. De altfel, Regulamentul inteligenței artificiale interzice cu strictețe folosirea anumitor tehnici, iar printre acestea se numără și practicile manipulative ale comportamentului subiecților, mai ales în cazul celor vulnerabili (copii, vârstnici, pacienți). O altă problemă fundamentală pe care noul Regulament își propune să o protejeze este cea care, în plus, este deja supusă în mod obligatoriu în materie de GDPR în cuprinsul articolelor 35 (evaluarea impactului) și 36, profilarea intruzivă și scoring social.

Noile norme vor fi aplicate direct în același mod în toate statele membre, pe baza unei definiții a IA adaptate exigențelor viitorului și urmează o abordare bazată pe riscuri. În ceea ce privește guvernanta, Comisia propune ca autoritățile naționale competente de supraveghere a pieței să asigure respectarea noilor norme. Instituirea Comitetului european pentru IA va facilita punerea în aplicare a noilor norme și va stimula

---

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0237&qid=1618811330435&from=RO>.

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0168&qid=1618811428514>.

elaborarea de standarde în domeniul IA. În plus, se propun coduri de conduită voluntare pentru sistemele de IA care nu prezintă un grad ridicat de risc, precum și spații de testare în materie de reglementare pentru a facilita inovarea responsabilă¹⁰.

Inteligența artificială în perspectiva GDPR

În era digitală, dreptul la protecția datelor personale este mai important și necesar ca oricând.

Un eveniment relevant al anului 2018 este reprezentat de cea de-a 40-a Conferință Internațională a garanțiilor de confidențialitate, desfășurată la Bruxelles, unde a fost publicată *Declarația privind etica și protecția datelor în inteligența artificială*¹¹. În acest context, s-a considerat că orice creare, dezvoltare și utilizare a sistemelor de IA ar trebui să respecte pe deplin drepturile omului, în special drepturile la protecția datelor cu caracter personal și vieții private, precum și demnitatea umană și nediscriminarea și să ofere soluții pentru a permite indivizilor să mențină controlul și înțelegerea sistemelor de IA.

Inteligența artificială implică automat raportarea la prevederile Regulamentului general (UE) 2016/679 privind protecția datelor (GDPR). De fapt, GDPR a avut un impact mai puternic decât orice altă lege la nivel global în ceea ce privește crearea unei piețe de date mai reglementate. GDPR a intrat în vigoare într-un moment crucial pentru economia digitală și pentru lumea digitală în general.

GDPR nu se referă în mod specific la inteligența artificială, ci mai degrabă reglementează prelucrarea datelor cu caracter personal, indiferent de tehnologia utilizată. Prin urmare, orice tehnologie proiectată pentru a prelucra date cu caracter personal, inclusiv inteligența artificială, intră sub incidența Regulamentului GDPR. Comitetul European pentru Protecția Datelor s-a exprimat recent în sensul că „GDPR este construit într-un mod neutru din punct de vedere tehnologic pentru a putea face față oricărei schimbări sau revoluții tehnologice”¹².

Întrebarea principală de pus este: care sunt prevederile GDPR relevante pentru dezvoltarea inteligenței artificiale în scenariul Big Data?

Abordarea problematicii supuse analizei trebuie inițiată de la definiția acordată datelor cu caracter personal. În sensul art. 4 alin. (1) din Regulamentul GDPR, datele cu caracter personal reprezintă „*orice informații privind o persoană fizică identificată sau identificabilă*”. Potrivit art. 3 alin. (1) din Legea nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, o persoană identificabilă reprezintă acea persoană care poate fi identificată, direct sau indirect, în mod particular prin referire la un număr de identificare ori la unul sau mai mulți factori specifici identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale. De asemenea, diferite date care, adunate, pot duce la identificarea unei anumite persoane constituie și ele date cu caracter personal.

Rezultă așadar că acolo unde inteligența artificială utilizează informații care nu pot fi catalogate ca date cu caracter personal, dispozițiile Regulamentului GDPR nu sunt

¹⁰ [Http://ec.europa.eu](http://ec.europa.eu) – site-ul oficial al Comisiei Europene.

¹¹ [Http://globalprivacyassembly.org/wp-content/uploads/2018/10/20180922_ICDPPC-40th_AI-Declaration_ADOPTED.pdf](http://globalprivacyassembly.org/wp-content/uploads/2018/10/20180922_ICDPPC-40th_AI-Declaration_ADOPTED.pdf).

¹² EDPB Response to the MEP Sophie in't Veld's letter on unfair algorithms, 31 ianuarie 2020, edpb.europa.eu, accesat la 15 iulie 2021.

incidente și nu se aplică. Putem face referire în acest caz la aplicațiile de inteligență artificială care utilizează și prelucrează date anonime. Art. 3 alin. (1) din Legea nr. 677/2001 definește datele anonime ca fiind „*date care, datorită originii sau modalității specifice de prelucrare, nu pot fi asociate cu o persoană identificată sau identificabilă*”. Cu toate acestea, distincția dintre datele cu caracter personal și cele anonime este deseori dificil de realizat, generând critici în legătură cu utilizarea lor de către sistemele de inteligență artificială. În aceste situații, trebuie precizat faptul că ceea ce marchează diferențierea datelor de caracter personal de cele anonime este legătura dintre persoana vizată și potențialitatea identificării acesteia. Conceptul „anonimat” este relativ și, la rândul lor, calificarea datelor ca anonime este dinamică și supusă unor verificări continue în raport cu evoluția tehnologiei și a subiecților vizati¹³.

Mergând mai departe, un principiu relevant în utilizarea datelor de către tehnologiile de inteligență artificială este cel referitor la calitatea acestora. Regulamentul GDPR consacră acest principiu în cuprinsul art. 5, regăsindu-se și anterior în Directiva 95/46/CEE din 1995. Acest principiu este conceput ca o garanție că datele trebuie prelucrate în mod corect și legal și trebuie colectate în scopuri determinate, explicite și legitime. De asemenea, acestea trebuie să fie adecvate, pertinente și neexcesive, exacte și, dacă este necesar, actualizate, trebuie să fie stocate pe o perioadă nu mai lungă decât este necesar și numai în scopurile pentru care au fost colectate. Potrivit acestui principiu, trebuie interzisă prelucrarea datelor cu caracter personal care dezvăluie originea rasială sau etnică, opiniile politice, convingerile religioase sau filosofice, apartenența sindicală, precum și prelucrarea datelor privind sănătatea sau viața sexuală. Acest principiu incumbă obligația operatorului sistemului de inteligență artificială sau persoanei împuternicite, după caz, să asigure calitatea datelor nu doar la momentul colectării și obținerii consimțământului din partea persoanei vizate, ci periodic printr-o monitorizare continuă a tehnologiei dezvoltate.

Utilizarea tehnologiilor de inteligență artificială implică asigurarea transparenței în prelucrarea datelor și principiului minimizării datelor. Transparența în raport cu inteligența artificială se referă de obicei la posibilitatea de a avea o viziune completă asupra sistemului, adică toate aspectele tehnice sunt vizibile și ușor de înțeles. Conform art. 5 alin. (1) și art. 12 din Regulamentul GDPR, datele cu caracter personal trebuie prelucrate într-o manieră inteligibilă din perspectiva persoanelor în cauză. În acest context, îndeplinirea obligațiilor de transparență este de o mare importanță. Informațiile legate de procesul de prelucrare trebuie să fie ușor accesibile și de înțeles. Persoanele în cauză trebuie, de asemenea, să fie informate cu privire la algoritmul utilizat. Atunci când se utilizează sistemele de inteligență artificială se folosesc de obicei cantități mari de date, aspect ce implică luarea în considerare a principiului minimizării, adică prelucrarea datelor cu caracter personal trebuie limitată la ceea ce este necesar.

Cu o atenție deosebită asupra luării de decizii automatizate, inclusiv profilarea, GDPR oferă persoanelor dreptul de a nu fi supuse exclusiv procesului decizional automatizat, acordând, prin dispozițiile art. 22, dreptul persoanei vizate de a nu face obiectul unei decizii bazate exclusiv pe prelucrarea automată care produce efecte juridice ce privesc persoana vizată sau o afectează în mod similar într-o măsură semnificativă. Art. 22 se referă la conceptul de luare a deciziilor automatizate, adică capacitatea de a lua decizii prin mijloace tehnologice fără implicarea umană, pe baza oricărui tip de date.

---

¹³ G. Finocchiaro, *Riflessioni su intelligenza artificiale e protezione dei dati personali*, în Culegerea de studii *Intelligenza artificiale. Il diritto, i diritti, l'etica* (coordonator U. Ruffolo), Ed. Giuffrè Francis Lefebvre, Milano, 2020, pp. 237-247.

Practic, acest articol afirmă că inteligența artificială nu poate fi utilizată ca autoritate decizională unică în alegerile care au efecte juridice semnificative asupra utilizatorilor. Regulamentul GDPR nu interzice categoric deciziile automatizate, ci limitează pur și simplu luarea deciziilor numai cu sisteme automate. Există totuși trei excepții de la interzicerea generală a unui proces decizional complet automatizat care are efecte în sfera juridică a persoanei, cuprinse la alin. (2) al art. 22 din Regulament, astfel: a) atunci când decizia este necesară pentru încheierea sau executarea unui contract între persoana vizată și un operator de date; b) atunci când decizia este autorizată de dreptul Uniunii sau un stat membru căruia îi aparține operatorul de date; c) atunci când decizia se bazează pe consimțământul explicit al persoanei vizate. Prin urmare, art. 22 stabilește o regulă juridică specifică care guvernează procesele de luare a deciziilor și, mai general, conferă individului dreptul de a nu fi supus unor astfel de procese fără intervenția factorului uman. În acest fel, art. 22 are un impact direct asupra sistemelor Big Data, interzicând analiza automată a multor seturi de date, necesitând intervenția umană care, totuși, ar putea influența procesul automat și ar putea încetini sistemele de tehnologii inovatoare. Acest articol ar putea da naștere unei profunde neîncrederi față de procesele automatizate care stau la baza inteligenței artificiale.

Având în vedere natura, domeniul de aplicare, contextul și scopurile prelucrării, în cazul în care un tip de prelucrare, în special cel bazat pe utilizarea noilor tehnologii, este susceptibil să genereze un risc pentru drepturile și libertățile persoanei fizice, art. 35 din Regulamentul GDPR impune în sarcina operatorului de date evaluarea impactului prelucrării datelor cu caracter personal. Această evaluare asigură transparența și protecția în prelucrarea datelor cu caracter personal. Prin urmare operatorul de date trebuie să dezvolte o evaluare preventivă (deci înainte de a începe prelucrarea) a consecințelor prelucrării datelor asupra libertăților și drepturilor persoanelor vizate. Exemple de impact care ar putea avea consecințe asupra persoanelor vizate sunt următoarele: impactul financiar (date de acces la conturi curente, acreditări ale cardului de credit); impactul reputațional, compromiterea oportunităților de muncă (dezvăluirea datelor referitoare la activități care nu sunt bine privite în societate); furtul de identitate (infracțori care se pretind a fi alți subiecți pentru a comite infracțiuni). Art. 35 indică criteriile pe baza cărora sunt identificate cazurile în care este necesară evaluarea impactului asupra protecției datelor: a) prelucrarea determină o evaluare sistematică și globală a aspectelor personale legate de persoanele fizice, pe baza prelucrării automate, inclusiv profilarea, și pe care se bazează deciziile care au efecte juridice; b) prelucrarea vizează date sensibile sau judiciare pe scară largă; c) prelucrarea se referă la supravegherea sistematică pe scară largă a unei zone accesibile publicului.

Dreptul la despăgubire pentru daunele cauzate de încălcarea GDPR este piatra de temelie a Regulamentului UE privind răspunderea civilă în prelucrarea datelor cu caracter personal și reprezintă un stimulent pentru operatorul de date și procesatorul de date pentru a pregăti măsuri de securitate adecvate pentru a preveni încălcarea datelor cu caracter personal. Art. 82 reglementează în mod specific despăgubirea pentru daune pentru încălcarea prelucrării corecte a datelor cu caracter personal. În primul paragraf, se precizează că oricine suferă daune „materiale sau imateriale” (patrimoniale sau nepatrimoniale) cauzate de o încălcare a GDPR, are dreptul de a obține despăgubiri pentru prejudiciul cauzat de la operatorul de date sau de la persoana împuternicită. Admisibilitatea prejudiciului moral este astfel recunoscută în mod expres și se identifică elementele necesare pentru crearea obligației de despăgubire: conduită activă sau omisivă contrară reglementării; existența prejudiciului; relația cauza-efect dintre acestea.

Concluzii

Calitatea ridicată a datelor este, fără îndoială, un factor cheie în îmbunătățirea performanței și construirea de modele robuste pentru a susține sistemele de inteligență artificială.

Mulți susțin că GDPR ar fi incompatibil cu inteligența artificială și Big Data, având în vedere că GDPR se bazează pe principii precum limitarea scopului, minimizarea datelor, tratarea specială a datelor sensibile, limitarea deciziilor automate, care, prin natura lor, sunt considerate incompatibile cu utilizarea pe scară largă a GDPR, aplicată Big Data.

În consecință, UE ar fi forțată să renunțe la aplicarea GDPR sau să piardă cursa împotriva acelor economii bazate pe informații – cum ar fi SUA și China – care sunt capabile să utilizeze pe deplin inteligența artificială și Big Data.

Cu toate acestea, Comisia Europeană lucrează pentru a asigura claritatea/certitudinea juridică în aplicațiile bazate pe inteligență artificială, în special în ceea ce privește prelucrarea datelor. Aici inteligența artificială și GDPR se întâlnesc, deoarece Regulamentul UE 679/2016 constituie un pas important către stabilirea încrederii depline (responsabilității) din partea părții interesate.

Este adevărat că desfășurarea deplină a puterii inteligenței artificiale și Big Data necesită colectarea unor cantități mari de date cu caracter personal privind indivizii și relațiile lor sociale și că, de asemenea, necesită prelucrarea unor astfel de date în scopuri nedeterminate pe deplin la momentul transmiterii datelor.

Acestea fiind spuse, o serie de probleme referitoare la protecția datelor legate de inteligența artificială nu găsesc un răspuns explicit în GDPR, ceea ce poate duce la incertitudine și costuri și poate împiedica în mod inutil dezvoltarea aplicațiilor de inteligență artificială.

Principiile de bază ale protecției datelor, în special limitarea și reducerea la minim a scopurilor, trebuie interpretate astfel încât să nu fie exclusă utilizarea datelor cu caracter personal în scopuri de învățare automată. Acestea nu ar trebui să împiedice formarea de modele algoritmice atunci când acestea sunt benefice din punct de vedere social și respectă drepturile de protecție a datelor.